

ENGELLİ HAKLARI KİTAPÇIĞI

Av. Ceren Kalı

Otizm Dernekleri Federasyonu

2014

ENGELLİLERE VERİLEN MAAŞLAR VE DÜZENLİ YARDIMLAR	4
Engelli Aylığı.....	4
Muhtaç Aylığı.....	6
Bakım Hizmetleri	7
Evde Bakım Ücreti	7
Engelli Kartı Alımı.....	7
Engellilere yönelik vergi indirimleri ve muafiyetleri	8
Konut Vergisi	8
Engellilik İndirimi (Gelir Vergisi).....	8
Gümrük Vergisi Muafiyeti (Eğitim, Çalışma, Fiziki Materyeller İçin).....	10
ÖTV Muafiyeti (Araç Alımı İçin)	10
ENGELLİ EĞİTİM HAKLARI	14
Engelli İlkokul , Ortaokul, Lise Ve Üniversite Öğrencisine Sağlanan Haklar Ve Kolaylıklar	14
Özel Eğitime İhtiyacı Olan Bireylerin Okullara Ve Kurumlara Erişimi (Servis Hakları).....	15
Engelli Birey Ailesine Yönelik Eğitim Hizmetleri	15
MESLEKİ EĞİTİM	15
Engellilere Yönelik Mesleki Eğitim Faaliyetleri	15
Kaynaştırma	16
KAYNAŞTIRMA UYGULAMALARI	16
Tam Zamanlı Kaynaştırma:.....	16
Yarı Zamanlı Kaynaştırma:	16
Yüksek Öğretimde Özel Eğitim Hizmetleri	21
Özel Özel Eğitim Ve Kurumları (Rehabilitasyon Hizmetlerinden Yararlanma İle İlgili)	22
ENGELLİ BİREYLERİN SAĞLIK ALANINDAKİ HAKLARI	23
ENGELLİLERE ÜCRETSİZ VE YA İNDİRİMLİ VERİLEN HİZMETLER	24
Milli Parklar, Tabiat Koruma Alanları, Tabiat Parklarına Giriş.....	28
Su İndirimi	28
DİĞER HAKLAR VE DURUMLAR	29
Engelli Bireye Veya Ailesine Tayin Hakkı.....	29
H sınıfı ehliyet hakkı	30
Engelli pasaport işlemleri	31

Oy kullanma	32
Askerlik.....	33
Nakdi yardımlar	34
Kreş ve gündüz bakım evi hakları	34
Noter	35
Kiptaş A.Ş.	35
Velayet - Vasilik.....	35
Engelli birey sağlık kurulu raporları	36
Sağlık kurulu raporlarına itiraz	37
Evde sağlık hizmetleri	37
ENGELLİ İSTİHDAMI.....	39
Kamu personeli alımı.....	39
Ekps	39
İstihdam zorunluluğu	40
Korumalı işyeri.....	40
YAKINLARIN HAKLARI	42
Engelli çocuğu olan anne ve babaların erken emeklilik hakları	42
Engelli yakını aylığı	43
Engelliler İçin Emeklilik.....	45
Ulaşılabilirlik.....	47
Diğer Haklar Ve Durumlar	47
Spor Yapmalarını Kolaylaştırıcı Tedbirler.....	48
Yurtdışında yaşayan TC vatandaşları o ülkenin raporu ile engelli kimlik kartı alabilir mi ?	48
İş Yerlerinin Engelli Çalıştırma Zorunluluğu	48
Hasta Alt Bezi ????	49
İl Bazında Yerel Yönetimlerin Sağladığı Haklar	49
TOKİ hakları	49
Miras	50

ENGELLİLERE VERİLEN MAAŞLAR VE DÜZENLİ YARDIMLAR

Engelli Aylığı

Ekonomik yoksunluk içinde bulunan; 18 yaşından büyük engelli bireyler ve kanunen bakmakla yükümlü olduğu 18 yaşını tamamlamamış engelli yakını bulunan Türk Vatandaşlarına Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Primsiz Ödemeler Genel Müdürlüğüne, 2022 sayılı “65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Gücsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanununun”a istinaden aylık bağlanmaktadır. Aylık miktarı engel oranına göre değişmektedir.

Engelli aylığından yararlanabilecek kişiler;

- Kanunen bakmakla yükümlü kimsesi olmayan
- Yetkili bir hastaneden alınmış sağlık kurulu raporuna göre “engelli” (engel oranı %40-%69) ve yardım olmaksızın hayatını idame ettiremeyecek larda engelli (engel oranı %70 ve üzeri) olanlar
- Herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan her ne kapamda altında olursa olsun düzenli bir gelir veya aylık almayan
- Herhangi devamlı bir gelire sahip bulunmayan
- Nafaka bağlanmamış veya bağlanması mümkün olmayan
- Var ise; her türlü gelirinin toplamının aylık ortalaması, kanunla belirlenmiş muhtaçlık sınırının altında olanlardır.

Engelli yakını; yukarıdaki koşullara sahip olup, 18 yaşını tamamlamamış engelli bireylerin, bakımını gerçekleştirilmesi ve aylık ortalama gelirinin muhtaçlık sınırının altında olması halinde bu aylıktan faydalanmaya hak kazanır.

Bir sosyal güvenlik kurumundan, yetim aylığı almakta olan engelli bireylerin aylık veya gelirleri toplamı, alacağı engelli aylığından daha az ise aradaki fark ilgili sosyal güvenlik kurumu tarafından karşılanacaktır.

Aylık bağlanması için gerekli işlem ve belgeler şunlardır.

- 6 Kasım 2010 tarih ve 27751 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan yönetmeliğin, EK-1 ve EK-2'sinde yer alan başvuru formu
- Yetkili bir hastahane tarafından düzenlenmiş, kişinin engelli olduğunu gösterir sağlık kurulu raporu
- Başvurunun engelli bireyin vasisi tarafından yapılması halinde mahkeme tarafından verilmiş vasilik kararı
- Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sisteminden alınacak yerleşim yeri ve diğer adres bildirim formu
- Yetkili hastanelerden alınmış "engelli sağlık kurulu raporu" sahibi, 18 yaşını doldurmuş ve herhangi bir işe yerleştirememiş olan engelli bireylerin, Türkiye İş Kurumuna doğrudan başvuruları veya yazılı talepleri üzerine; Kaymakamlıklar ya da mahalli (Malmüdürlükleri-Defterdarlıklar) maliye teşkilatları tarafından adlarına başvuru yapıldığını gösterir belge

Başvuru için doldurulması istenilen EK-1 ve EK-2 belgeleri SGK internet sayfasından temin edilebilir.(www.sgk.gov.tr) ücretsizdir. Yerleşim yeri ve diğer adres bildirim formu ilgililerden talep edilmez, ilgili kurum tarafından temin edilir. Başvuru evraklarında yer alan aylık istek dilekçesi ile mal bildirim belgesi aylık talebinde bulunanın kendisi veya yasal vasisi/kanuni temsilcileri tarafından doldurulup imzalanır.

Aylık bağlanması için gerekli belgelerden Kuruma, sadece mahalli maliye teşkilatları tarafından belirtilen belgeler gönderilir. Diğer belgeler, mahalli maliye teşkilatlarında saklanılır. İncelemeler sonucunda, muhtaç olmadığına karar verilenler ve vücut fonksiyon kaybı oranı % 40'ın altında olanların belgeleri Kuruma gönderilmez. Bu durumda başvuru sahiplerine mahalli maliye teşkilatlarınca başvurunun reddine dair bir belge verilir.

Engelli bireye ait sağlık kurulu raporunun aslı, ilgili hastane başhekimliği tarafından mühürle onaylanmış örneği veya kurumca kabul edilmiş elektronik ortamda temin edilen kopyaları kabul edilir. "Engelli sağlık kurulu raporunun" aslının ibraz edilmesi halinde, belgenin bir fotokopisi, mahalli maliye teşkilatlarında birim amiri, Kurumda ise görevlendirilecek personel tarafından isim ve unvan yazılmak suretiyle tasdik edilerek kabul edilir.

Engelli aylığı başvurusunun, ikamet edilen yerdeki Defterdarlık veya Mal Müdürlüğüne yapılması gerekmektedir.

2015 yılı 01.01.2015 - 01.07.2015 döneminde geçerli olmak üzere 2022 aylıkları şu şekildedir:

- Yaşlı Aylığı: 437, 43 TL (1 aylık miktar: 145,81 TL)
- Özürlü (% 40-69) Aylığı: 874,87 TL (1 aylık miktar: 291, 62 TL)
- Bakıma Muhtaç Özürlü (% 70 ve üstü) Aylığı: 1312,30 TL (1 aylık miktar: 437, 43 TL)
- 18 Yaş altı Özürlü Yakını Aylığı: 874,87 TL (1 aylık miktar: 291, 62 TL)
- 01.01.2015 - 30.06.2015 döneminde geçerli olmak üzere muhtaçlık sınırı: 286,32 TL
- 01.07.2015 - 31.12.2015 döneminde geçerli olmak üzere muhtaçlık sınırı: 303,47 TL

Muhtaç Aylığı

18 yaşından büyük engelli bireylere ve 18 yaşından küçük engelli çocuğu bulunan ana babalara ve ayrıca, annesi veya babası olmayan 18 yaşından gün alamamış yetim çocuklara Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından , Vakıflar Yönetmeliğinin hükümlerine göre ödenen muhtaç aylığı ödenmektedir.

Muhtaç aylığından yararlanabilecek kişiler;

- %40 ve üzeri engelli olan muhtaçlara;
- Herhangi bir sosyal güvencesi olmaması
- Herhangi düzenli gelir veya aylığı bulunmaması
- Mahkeme kararı veya kanunla bakım altına alınmamış olması
- Bakmakla yükümlü olan kimsenin, taşınır ve taşınmaz malı mevcut olmaması veya olup da bunlardan elde edeceği aylık ortalama gelirin bu yönetmelikle belirlenen muhtaç aylığı miktarını geçmemesi

Muhtaç aylığı başvuru formu ve istenilen başvuru evraklarına dair bilgi, www.vgm.gov.tr adresinden de sağlanabilir.

Engelli bireyler başvuru formunu doldurup imzaladıktan sonra engelini ve engel oranını belirten yetkili bir hastahaneden alınmış “sağlık kurulu raporunu” ekleyip, ikamet ettiği ilin bağlı olduğu Vakıflar Bölge Müdürlüğüne şahsen, posta yoluyla (iadeli taahütlü olarak) veya Vakıflar Genel Müdürlüğünün internet sitesi üzerinden başvuru yapabilirler

Bakım Hizmetleri

Evde Bakım Ücreti

Sağlık kurulu raporlarında engelli oranı %50 ve üzeri ağır engelli olan engelliler evde bakım ücreti alabilmektedirler.

Evde bakım ücretinden yararlanabilmek için aynı hanede yaşayan kişilerin her ne şekilde olursa olsun gelirleri toplamı evde yaşayan kişi sayısına bölüldüğünde asgari ücretin 2/3'den az olması gerekmektedir.

Evde bakım ücretinden yararlanabilmek için ikamet edilen ildeki Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne müracaat edilmesi gerekmektedir. Evde bakım ücreti olarak her ay kişilere bir asgari ücret tutarında ödeme yapılmaktadır.

Özel bakım merkezlerinde kalan engelliler için devlet tarafından her bir engelli için 2 asgari ücret tutarında ödeme yapılmaktadır. Bu merkezlere yerleşmek için Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine başvuru yapılması gerekmektedir.

Engelli Kartı Alımı

19.07.2008 tarihli ve 26941 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Engelliler Veri Tabanı Oluşturulmasına ve Engellilere Kimlik Kartı Verilmesine Dair Yönetmelik" gereği doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle meydana gelen bedensel, zihinsel, ruhsal, duyuşsal ve sosyal yeteneklerini yüzde kırk (%40) veya daha yüksek bir oranda kaybeden kişilerin engellilere tanınan hak ve hizmetlerden yararlanırken kullanmaları üzere verilen kimlik kartıdır. Engelli kimlik kartı alabilmek için Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri'ne başvurmak gerekmektedir.

Engellilere yönelik vergi indirimleri ve muafiyetleri

Konut Vergisi

5378 Sayılı Özürlüler Kanunu'nun 22'inci maddesi buna ilişkin düzenlemeyi içerir.

Madde 22.- 29.7.1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "gazilerin," ibaresinden sonra gelmek üzere "engellilerin," ibaresi eklenmiştir.

Buna göre engeller Türkiye sınırları içerisinde edinecekleri gayrimenkullerin emlak vergisinden muaf olabilirler. Bu imkandan yararlanabilmek için;

- Gayrimenkulün büyüklüğünün 200m²'yi geçmemesi
- İntifa hakkına sahip olması hali dahi olmak üzere engelliye ait "tek" mesken olması

gerekmektedir.

Şartları sağlayan engelli bireylerin emlak vergisi muafiyetinden yararlanmak istediklerini belirttikleri dilekçe ile ekinde aşağıdaki belgeler ile birlikte edinmek istedikleri gayrimenkulün bulunduğu yerdeki Belediye'ye başvurmaları gereklidir.

- Engelliler için sağlık kurulu raporu,
- "Tek meskeni olan (intifa hakkına sahip olanlar dahil) özürlülere ait indirimli bina vergisi formu"

Engellilik İndirimi (Gelir Vergisi)

Engelliliğe bağlı gelir vergisi indiriminden aşağıdaki şartları sağlayan kişiler yararlanmaktadır.

- Engelli hizmet erbabı ile bakmakla yükümlü olduğu engelli kişi bulunan hizmet erbabı,

- Engelli serbest meslek erbabı ile bakmakla yükümlü olduğu engelli kişi bulunan serbest meslek erbabı,
- Basit usulde vergilendirilenlerden, tüccar ve ücretli durumuna girmeksizin, imalat, tamirat ve küçük sanat işleri ile uğraşan, (ilk madde ve yardımcı malzeme müşteriye ait olarak faaliyet gösteren terzi, tamirci, marangoz gibi) engelliler

Kamu sektöründe ve özel sektörde çalışan ve gelir vergisi indiriminden yararlanmak isteyen engelli hizmet erbabının, nüfus kağıdının örneği ve çalıştığı işyerinden alacağı hizmet erbabı olduğunu gösterir belge ile birlikte illerde Defterdarlık Gelir Müdürlüğüne, bağımsız Vergi Dairesi bulunan ilçelerde Vergi Dairesi Müdürlüğüne, diğer ilçelerde Mal Müdürlüğüne bir dilekçe ile başvurmalıdırlar.

Gelir vergisi indiriminden yararlanmak isteyenlerin aşağıdaki belgeler ile birlikte başvuru yapmaları gerekmektedir;

Engelli hizmet erbabı için:

- Çalıştığı işyerinden alacağı hizmet erbabı olduğunu gösterir belge,
- Nüfus cüzdanı örneği ve üç adet fotoğraf

Hizmet erbabının bakmakla yükümlü olduğu engelli kişiler için:

- Ücretlinin çalıştığı işyerinden alacağı hizmet erbabı olduğunu gösterir belge,
- Engelli kişilerin nüfus cüzdanı örneği ve üç adet fotoğraf
- Engelli kişiye bakmakla yükümlü olduğunu gösteren belge.

Engelli serbest meslek erbabı için:

- Vergi kimlik numarasını gösteren belge,
- Nüfus cüzdanı örneği ve üç adet fotoğraf.

Serbest meslek erbabının bakmakla yükümlü olduğu engelli kişiler için:

- Serbest meslek erbabının vergi kimlik numarasını gösteren belge,Engelli kişilerin nüfus cüzdanı örneği ve üç adet fotoğraf,
- Engelli kişiye bakmakla yükümlü olduğunu gösteren belge.

Gelir Vergisi indiriminden yararlanma hakkına sahip basit usulde vergilendirilen engelliler için:

- Vergi kimlik numarasını gösteren belge,
- Nüfus cüzdanı örneği ve üç adet fotoğraf.

Gümrük Vergisi Muafiyeti (Eğitim, Çalışma, Fiziki Materyeller İçin)

Engelliler eğitimi, çalışması, fiziksel/ruhsal/sosyal gelişimlerine yönelik olarak özel suretle imal edilmiş olup, malul ve engellilerin kendi kullanımları için getirdikleri veya onlara yardım sağlanması amacıyla yönelik olarak kamu yararına faaliyette bulunan dernekler ile Sağlık Bakanlığınca yetki verilmiş kurum ve kuruluşlarca ithal edilen ve kararnamede sayılan eşyalar gümrük vergilerinden muaftır.

Kararnamede sayılan eşyalara ilişkin olarak gümrük vergisi muafiyetine ilişkin taleplerin, eşyanın getirildiği gümrük idaresine yapılması gerekmektedir.

ÖTV Muafiyeti (Araç Alımı İçin)

ÖTV Kanununun 7 nci maddesinin 2 numaralı bendi ile bu Kanuna ekli (II) sayılı listede yer alan kayıt ve tescile tâbi mallardan aşağıda sayılanlara ÖTV muafiyeti imkanı tanınmıştır.

- 87.03 (motor silindir hacmi 1.600 cm³'ü aşanlar hariç), 87.04 (motor silindir hacmi 2.800 cm³'ü aşanlar hariç) ve 87.11 G.T.İ.P. numaralarında yer alanların, sakatlık derecesi % 90 veya daha fazla olan malûl ve engelliler tarafından,
- 87.03 (motor silindir hacmi 1.600 cm³'ü aşanlar hariç), 87.04 (motor silindir hacmi 2.800 cm³'ü aşanlar hariç) ve 87.11 G.T.İ.P. numaralarında yer alanların, bizzat kullanma amacıyla sakatlığına uygun hareket ettirici özel tertibat yaptıran malûl ve engelliler tarafından,
- 87.03 (motor silindir hacmi 1.600 cm³'ü aşanlar hariç), 87.04 (motor silindir hacmi 2.800 cm³'ü aşanlar hariç) ve 87.11 G.T.İ.P. numaralarında yer alanların, bu bendin (a) ve (b) alt bentlerinde belirtilen malûl ve engelliler tarafından ilk iktisabından sonra deprem, heyelan, sel, yangın veya kaza sonucu kullanılamaz hale gelmesi nedeniyle hurdaya çıkarılmasında, bu G.T.İ.P. numaralarında yer alan malları hurdaya çıkaran malûl ve engelliler tarafından,beş yılda bir defaya mahsus olmak üzere ilk iktisabı

Özel Tüketim Vergisi Kanununda 5228 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonucu malûl ve engellilere sağlanan ÖTV istisnasının kapsamı genişletilmiş

ve engel derecesi %90'ı aşan kişilerin herhangi bir mekanik ilave veya tadilat yapılması şartı olmaksızın yurt içinden veya yurt dışından edindikleri taşıt araçları bakımından ÖTV muafiyetinden yararlanabilmektedirler. Görme, işitme, konuşma, ortopedik ya da zihinsel engelli olmak muafiyetten yararlanma olanağını değiştirmemektedir.

Engel derecesinin %90 ve üzerinde olduğu sağlık raporu ile belgelendirildiği takdirde yukarıda sayılan araçların ÖTV ödenmeden alınması ya da ithal edilmesi mümkündür. %90 oranında engeli bulunan kişilerin ehliyet alma ve araç kullanma imkanları olmadığından araç sahibinin üçüncü dereceye kadar kan ve sihri hısımlarından birisi veya noterce düzenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından araç kullanılabilir.

Araç ithal etmek için Ankara Naklihanesi ve Bedelsiz İthalat Gümrük Müdürlüğüne başvurulması gerekmektedir.

Bilgi için:

Ankara Naklihanesi ve Bedelsiz İthalat Gümrük Müdürlüğü

İstanbul Yolu 6.km.

TCDD Gümrük Ambarları

Behiçbey / ANKARA

Tel:0(312) 3971527- 0 (312) 3977547

www.gumruk.gov.tr

Bu tür araçların trafik kuruluşlarınca tescil işlemlerinin yapılması sırasında tescil belgelerine aşağıdaki ibarelerin eklenmesi gerekmektedir;

Özel tertibatlı araçlar bakımından:

- Bizzat kullanım amacıyla malul ve engelli tarafından ithal edilen özel tertibatlı otomobiller ile motosikletlerin tescil belgelerine, “ Araç sahibi tarafından kullanılması zorunlu olup, ilgili gümrük müdürlüğünün izni olmadan devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekaletname ile devredilmesi, kiralanması, ödünç verilmesi, özel tertibatının kaldırılması veya değiştirilmesi yasaktır. ” ,

- Malul ve engelli tarafından ithal edilen özel tertibatlı minibüslerin tescil belgelerine, “ Araç sahibinin üçüncü dereceye kadar kan ve sihri hısımlarından bir sürücü veya noterce düzenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından kullanılması zorunlu olup, ilgili gümrük müdürlüğünün izni olmadan devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekaletname ile devredilmesi, kiralanması ödünç verilmesi, özel tertibatının kaldırılması veya değiştirilmesi yasaktır. ”,
- Malul ve engelli tarafından bizzat kullanılmak amacıyla ülkemizden satın alınarak ilk iktisap edilen özel tertibatlı araçların tescil belgelerine, “ Araç sahibi tarafından kullanılması zorunlu olup, Özel Tüketim Vergisi ödenmeden devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekaletname ile devredilmesi, kiralanması, ödünç verilmesi, özel tertibatının kaldırılması veya değiştirilmesi yasaktır. ” , ikinci el araç olarak satın alınmış ise, “ Araç sahibinden başkasının kullanması yasaktır. ”

Özel tertibatlı olmayan araçlar bakımından:

- Özel tertibatı olmayıp, engel derecesi % 90 ve üzeri olan malul ve engelliler tarafından ÖTV'den muaf olarak bizzat ithal edilen ya da ülkemizden satın alınan araçların tescil belgelerine, “ Araç sahibi malul ve engelli kişinin kanuni mümessili ile üçüncü dereceye kadar kan ve sihri hısımlarından bir sürücü veya noterce düzenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından kullanılması zorunlu olup, Özel Tüketim Vergisi ödenmeden devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekaletname ile devredilmesi, kiralanması, ödünç verilmesi yasaktır. ”

Engelliler tarafından ithal edilerek getirilen araçların, aynı durumdaki başka bir engelliye devri veya engellinin ölümü sonucunda varislerine intikali halinde, bu araçlar gümrük vergisinden muaf olup, devir ve tescil işlemi ilgili gümrük müdürlüğünün iznine bağlıdır. Araç ülkemizden satın alınmış ise ilgili vergi dairesinin izninin alınması gerekmektedir.

Engellilere ait özel tertibatlı araçların her ne sebeple olursa olsun, üçüncü dereceye kadar kan ve sihri hısımlarından bir sürücü veya noterce düzenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından kullanılmadığının tespiti halinde aracın trafikten alıkonulması ve bu hususun gümrük ve maliye birimlerine bildirilmesi durumu söz konusudur.

Zihinsel engelliler ile reşit olmayan küçüklerin sahibi buldukları aracın, tescil kuruluşlarında adlarına tescillerinin yapılabilmesi için, ileride doğabilecek hukuki ve cezai sorumlulukları kabul ettiklerine dair, yasal temsilcilerince noterde tanzim ve tasdik edilmiş taahhünameyi tescil anında tescil birimine vermeleri zorunludur.

ÖTV'den muaf olan yukarıda sayılan araç tipleri bakımından herhangi bir KDV muafiyeti bulunmamaktadır.

ENGELLİ EĞİTİM HAKLARI

Engelli İlkokul , Ortaokul, Lise Ve Üniversite Öğrencisine Sağlanan Haklar Ve Kolaylıklar

Engellilerin eğitim hakkı gerek uluslararası sözleşmeler gerek anayasa ile güvence altına alınmıştır. Bu doğrultuda 5378 sayılı Engelliler Kanunu'nun 15. Maddesinde “Hiçbir gerekçeyle engellilerin eğitim alması engellenemez. Engelli çocuklara, gençlere ve yetişkinlere, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, bütünleştirilmiş ortamlarda ve engelli olmayanlarla eşit eğitim imkânı sağlanır.” ifadesi yer almaktadır.

Engel türü ve derecesine göre engelli çocuklar genel eğitim sisteminde normal sınıflarda veya engel türü ve düzeyine göre ayrılmış olan özel eğitim sınıflarında eğitim alabilmektedirler. Bununla birlikte engelli çocukların normal eğitim sınıflarında normal gelişim gösteren akranlarıyla, sosyal ve eğitimsel açıdan birlikteliklerinin sağlanabilmesi kaynaştırma eğitimi ile sağlanmaktadır.

Üniversite sınavına giren engelli öğrenciler için Ankara'da OSYM binasında gerekli tüm fiziksel düzenlemelerin yer aldığı sınav salonlarında sınava girme olanağı sağlanmaktadır.

Başarılı ve ihtiyaç sahibi engelli öğrencilere Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu tarafından öncelikli olarak öğrenim kredisi, katkı kredisi verilmekte ve yurt tahsisi yapılmaktadır.

20.06.2006 tarih ve 26200 sayılı resmi gazetede yayımlanan “ Yükseköğretim Kurumları Engelliler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği” gereğince üniversitelerde, öğrencilerin öğrenim hayatlarını kolaylaştırmak için gerekli tedbirleri almak ve bu yönde düzenlemeler yapmak üzere “Engelliler Danışma ve Koordinasyon Birimi” oluşturulması sağlanmıştır.

Özel Eğitime İhtiyacı Olan Bireylerin Okullara Ve Kurumlara Erişimi (Servis Hakları)

Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Okullara ve Kurumlara Erişiminin Ücretsiz Sağlanması ile ilgili olarak Başbakanlık Özürhüleri İdaresi Başkanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim, Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü işbirliğinde bir proje hazırlanmıştır. Buna göre Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki;

- Görme Engelliler Okullarında,
- İşitme Engelliler Okullarında
- Ortopedik Engelliler Okullarında
- Otistik Çocuklar Eğitim - İş Eğitim Merkezlerinde
- Zihinsel Engelliler Okullarında
- Uyum Güçlüğü Olanlar Okulunda
- Özel Eğitim Okulları Bünyesinde Anasınıfında
- Özel Eğitim Sınıflarında

eğitim alan öğrenciler ücretsiz taşınmaktadır.

Engelli Birey Ailesine Yönelik Eğitim Hizmetleri

Aile eğitimi tüm eğitim kademelerindeki engelli kişilerin eğitime katkı sağlamak "rehberlik ve danışmanlık" hizmetlerini içeren bir eğittir. Aile Eğitim Hizmetleri Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Özel Eğitim okul ve Kurumları, kaynaştırma uygulamaları yapılan okullar tarafından hazırlanır ve yürütülür. İhtiyaç halinde bu hizmet evlerde de yürütülebilir.

MESLEKİ EĞİTİM

Engellilere Yönelik Mesleki Eğitim Faaliyetleri

Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde İşitme Engelliler Çok Programlı Liseleri, Ortopedik Engelliler Meslek Liseleri, Zihinsel Engellilere yönelik Mesleki Eğitim Merkezleri, İş Eğitim Merkezleri ve Yetişkin Zihinsel Engelliler İş Eğitim Merkezleri engellilere yönelik mesleki eğitim programları düzenlemektedir.

Bu kuruluşların mesleki eğitim faaliyetlerinden yararlanmak isteyen kişiler Ankara'daki kuruluşlar için Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne, illerdeki kuruluşlar için il Milli Eğitim Müdürlüklerine başvurabilirler.

Bunlar dışında Türkiye İş Kurumu ve MEB Çıraklık Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü de engellilere yönelik meslek edindirme kursları düzenlemektedir.

Kaynaştırma

Kaynaştırma eğitimi, özel eğitim ihtiyacı duyulan engelli veya otizmli bireylerin, ilave eğitim hizmetleri ile birlikte, akranları ile birlikte resmi veya özel; okul öncesi, ilk ve orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında eğitim görmelerine olanak sağlayan özel eğitim programıdır.

Bu eğitim ile amaçlanan, özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin, eğitimlerini akranları ile standart eğitim kurumlarında almalarını sağlamak, ilgi ve yeteneklerini en iyi şekilde kullanabilmesini sağlamak, gerek özel eğitime ihtiyaç duyan bireyin topluma, gerekse toplumun, özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerle uyumlu hale gelerek birlikte yaşayabilmelerini kolaylaştırmaktır.

KAYNAŞTIRMA UYGULAMALARI

- Tam zamanlı kaynaştırma
- Yarı zamanlı kaynaştırma
- Tersine Kaynaştırma

Tam Zamanlı Kaynaştırma:

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenci öğrenci tam gün boyunca normal sınıfta eğitim alır.

Yarı Zamanlı Kaynaştırma:

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenci özel sınıfta eğitimine devam ederken, başarılı olabileceği derslerde kaynaştırma sınıfında eğitim alır.

Tersine Kaynaştırma:

Özel eğitime ihtiyacı olmayan bireyler, kendi istekleri doğrultusunda özellikle okul öncesi eğitimde, özel eğitim okullarında açılacak sınıflara kayıt yaptırabilirler.

Kaynaştırma Yoluyla Eğitime Hakim Olan İlkeler

- Özel eğitime ihtiyacı olan bireyin akranlarıyla aynı kurumda eğitim görme hakkı vardır.
- Kaynaştırma, özel ve genel eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır.
- Hizmetler yetersizliğe göre değil, eğitim ihtiyaçlarına göre planlanır.
- Karar verme süreci aile-okul-eğitsel tanılama sürecine göre gerçekleşir.
- Kaynaştırmaya erken başlamak esastır.
- Kaynaştırmada bireysel farklılıklar esastır.
- Duyu kalıntısından yararlanmak esastır.
- Gönüllülük,sevgi,sabır,gayret gerekmektedir.
- Eğitim normal insanlarla ve doğal ortamlar da verilmelidir.
- Eğitim, bireyi toplumun bir parçası haline getirmeyi amaçlar.

Kaynaştırma eğitimine devam eden öğrencilerin takip ettikleri eğitim programları temel alınarak eğitim performansı ve ihtiyaçları doğrultusunda Bireysel Eğitim Planı hazırlanır. Bu okul ve kurumlarda Bireysel Eğitim Planı geliştirme birimi oluşturulur.

Ayrıca bu okul ve kurumlarda öğrencinin ihtiyaçlarına uygun fiziksel, sosyal, psikolojik ortam düzenlemeleri yapılır, öğrenciye verilen eğitim hizmetlerinin etkin bir biçimde yürütülebilmesi amacıyla özel araç-gereç ile eğitim materyalleri sağlanır ve destek eğitim odası açılır. Kurum personeli, diğer öğrenciler ve onların aileleri; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin özellikleri hakkında okul idaresince yapılan planlama doğrultusunda Rehberlik Araştırma Merkezi, Bireysel Eğitim Planı geliştirme biriminice bilgilendirilir.

Kaynaştırma yoluyla eğitim alacak bireylerin bir sınıfa en fazla iki birey olacak şekilde eşit olarak dağılımı sağlanır. Bu bireylerin bulunduğu sınıflarda sınıf mevcutları; okul öncesi eğitim kurumlarında özel eğitime ihtiyacı olan iki bireyin bulunduğu sınıflarda 10, bir bireyin bulunduğu sınıflarda 20 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenir. Diğer kademelerdeki eğitim kurumlarında ise sınıf mevcutları; özel eğitime ihtiyacı olan iki bireyin bulunduğu sınıflarda 25, bir bireyin bulunduğu sınıflarda 35 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenir. Özel eğitim okul ve kurumlarında eğitimlerine devam eden öğrencilerin, yetersizliği olmayan akranlarının devam ettiği okul ve kurumlarda bazı derslere ve sosyal etkinliklere katılması sağlanır.

Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin destek eğitim hizmeti almaları için gerekli düzenlemeler yapılır. Destek eğitim hizmetleri, sınıf içi yardım şeklinde ve/veya destek eğitim odalarında verilebilir.

Destek eğitim odaları, özel eğitim hizmetleri kurulunun önerisi doğrultusunda millî eğitim müdürlükleri tarafından açılır. Destek eğitim alacak öğrenci sayısına göre okulda veya kurumda birden fazla destek eğitim odası açılabilir. Yürütülecek eğitim hizmetlerinin planlaması okul yönetimince yapılır. Destek eğitim odasında eğitim alacak öğrenciler, BEP geliştirme biriminin önerileri doğrultusunda rehberlik ve danışma hizmetleri yürütme komisyonunca belirlenir ve her öğrencinin ihtiyacı doğrultusunda ve azami ölçüde bu eğitimden yararlanması sağlanır. Öğrencinin destek eğitim odasında alacağı haftalık ders saati, haftalık toplam ders saatinin %40'ını aşmayacak şekilde planlanmalıdır.

Temel olarak destek eğitim odasında öğrencilerin eğitim performansları dikkate alınarak birebir eğitim yapılır. Ancak, gerektiğinde eğitim performansı bakımından aynı seviyede olan öğrencilerle grup eğitimi de yapılabilir.

Destek eğitim odası açılan okullarda öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarına göre görme, işitme, zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri öncelikli olmak üzere, gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen, sınıf öğretmeni ve alan öğretmenleri görevlendirilir. Destek eğitim odasında verilen destek eğitim

hizmetleri okulun veya kurumun ders saatleri içinde yapılmalı ve destek eğitim odasının okul veya kurum içindeki yeri, öğrencilerin yetersizlik türü dikkate alınarak belirlenmelidir.

Öğrencinin genel başarı değerlendirmesinde, destek eğitim odasında yapılan değerlendirme sonuçları da dikkate alınmalıdır.

Kaynaştırma uygulamaları ilköğretim programlarını uygulayan özel eğitim okul ve kurumlarında; yetersizliği olmayan öğrencilerin, yetersizliği olan öğrencilerle aynı sınıfta eğitim görmeleri yoluyla ya da yetersizliği olmayan öğrenciler için bu okul ve kurumların bünyesinde ayrı sınıf açılması şeklinde de uygulanabilir. Bu öğrencilerin bulunduğu ilköğretim okullarında bu öğrencileri örgün eğitime hazırlamak amacıyla gerektiğinde hazırlık sınıfları açılabilir. Öğrencilerin başarıları, devam ettikleri okulun sınıf geçme ve sınavlarla ilgili hükümlerine göre değerlendirilir. Ancak, değerlendirmelerde öğrencilerin Bireysel Eğitim Planları dikkate alınır.

- Bireysel Eğitim Planı geliştirme biriminin görüş ve önerileri doğrultusunda, öğrencilerin başarılarının değerlendirilmesinde kullanılacak yöntem, teknik, ölçme araçları ve değerlendirme süresi, değerlendirme zamanı, değerlendirme aralıkları, değerlendirmeden sorumlu kişiler ve değerlendirmenin yapılacağı ortam, belirlenir:
- Yazma güçlüğü olan öğrenciler ve özel öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin değerlendirilmesi sözlü,
- Sözlü ifadede güçlük yaşayan öğrencilerin değerlendirilmesi ise yazılı,
- Yazılı ve sözlü ifade etme becerilerinde yetersizliği olan bireyler ise davranışlarının gözlemlenmesi yoluyla değerlendirilir.

Sınavlar kısa cevaplı ve az sorulu olarak düzenlenir. Sınava tabii tutulacak bireyin;

- Yazılı sınavlar öğrencilerin yetersizlik türüne, eğitim performanslarına ve gelişim özelliklerine göre çeşitlendirilir. İhtiyacı olan bireyler için yazılı sınavlarda refakat etmek üzere bir öğretmen görevlendirilir.
- İşitme yetersizliği olan öğrenciler ilköğretim ve ortaöğretimde, istekleri doğrultusunda yabancı dil programlarındaki bazı bilgi ve becerilerin öğretiminden veya dersin tamamından muaf tutulurlar.

- Zihinsel yetersizliği olan öğrenciler; dikkat, bellekte tutma ve hatırlama güçlükleri dikkate alınarak daha sık aralıklarla değerlendirilirler.
- Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan öğrencilerin değerlendirilmesi, daha sık aralıklarla ve kısa süreli sınavlarla yapılır.
- Kas ve sinir sistemi bozukluklarına bağlı motor becerilerde yetersizliği olan öğrenciler, motor beceri gerektiren derslerin uygulamalı bölümlerinden istekleri doğrultusunda muaf tutulurlar.

37-72 ay arasındaki özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin okul öncesi eğitimi zorunludur. Bireylerin gelişim ve bireysel ihtiyaçları ve nitelikleri dikkate alınarak okul öncesi eğitim dönemi süresi bir yıl daha uzatılabilir.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin okul öncesi eğitimlerini, öncelikle okul öncesi eğitim kurumlarında kaynaştırma uygulamaları kapsamında sürdürmeleri önerilmektedir. Ancak, bu bireyler için okul öncesi özel eğitim okulu/kurumu ve özel eğitim sınıfları da açılabilir. Bu bireyler ilköğretimlerini, öncelikle kaynaştırma uygulamaları yoluyla akranları ile bir arada sürdürebilecekleri gibi özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için açılan ilköğretim okullarında da sürdürebilirler. İlköğretim programlarının amaçlarını gerçekleştirecek durumda olmayan bireyler ise eğitimlerini, gelişim alanlarındaki performans düzeylerine göre hazırlanmış eğitim programlarının uygulandığı özel eğitim okul ve kurumlarında sürdürürler.

İlköğretim okullarını bitiren öğrenciler genel, mesleki ve teknik ortaöğretim okullarına yönlendirilirler. İlköğretim programlarına denk olmayan eğitim programlarını tamamlayan özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler ise özelliklerine uygun okul ve kurumlara yönlendirilirler. Çeşitli nedenlerle ilköğretimlerini tamamlayamayan, zorunlu öğrenim çağı dışına çıkan bireyler Millî Eğitim Bakanlığı Açık İlköğretim Okulunda eğitimlerini sürdürebilirler. Çeşitli nedenlerle ortaöğretime devam edemeyen bireyler ise Millî Eğitim Bakanlığı Açık Öğretim Lisesi veya Millî Eğitim Bakanlığı Mesleki Açık Öğretim Lisesinde eğitimlerini sürdürebilirler.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler ortaöğretimlerini, öncelikle kaynaştırma uygulamaları yoluyla akranları ile bir arada genel ve mesleki ortaöğretim

kurumlarında sürdürebilecekleri gibi özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için açılan ortaöğretim kurumlarında da sürdürebilirler. Merkezî sınavla öğrenci almayan genel, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarına yönlendirme kararı alınan kaynaştırma öğrencisinin, ilgili birimlerle yapılacak iş birliği çerçevesinde ikamet adresine göre yakın yatılı okulların olanakları da değerlendirilerek yatılı okulların pansiyonlarına Bakanlıkça sınavsız yerleştirilirler.

Yüksek Öğretimde Özel Eğitim Hizmetleri

Ortaöğretimlerini tamamlayan kaynaştırma öğrencileri; RAM'lar, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu veya rehberlik ve psikolojik danışma servisi tarafından yüksek öğretime yönlendirilirler.

Yüksek öğretime giriş sınavlarında ve değerlendirmede bu bireylerin yetersizlik türü (görme ve bedensel engelli) ve özelliklerine uygun düzenlemeler yapılması konularında ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılmalıdır.

Yaygın eğitim hizmetleri; bireylerin temel yaşam becerilerini geliştirmek, öğrenme ihtiyaçlarını karşılamak, onları işe ve mesleğe hazırlamak amacına yönelik programların hazırlanması ve uygulanması biçiminde yürütülür. Yaygın eğitim ailenin, bireyin eğitime etkin katılımını sağlamaya ve temel yaşam becerilerini kazanmasına yönelik bilgi ve beceriler içerecek şekilde ve bireylerin gelişim özellikleri ve yeterlilikleri doğrultusunda bulunduğu çevrenin imkânları ve iş piyasasının talepleri dikkate alınarak uygulama ağırlıklı planlanmaktadır.

Kaynaştırma uygulamaları kapsamında özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, diğer resmî ve özel kurum ve kuruluşlarla yapılacak iş birliği çerçevesinde yaygın eğitim programlarından yararlanmaları sağlanır. Özel eğitim okul ve kurumlarında açılan yaygın eğitim programlarına katılan bireylerin ve bu bireylerin aile eğitimi programlarına katılan birinci derecedeki yakınlarının ya da velisinin yol ve yemek giderleri eğitimleri süresince Bakanlıkça karşılanır.

Ayrıca yaygın eğitim kurumlarında özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için özel eğitim sınıfları oluşturulabilir.

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitimlerini sürdürdükleri okul ve kurumlarda eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda BEP'lerini hazırlamak amacıyla bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi oluşturulur.

Özel Özel Eğitim Ve Kurumları (Rehabilitasyon Hizmetlerinden Yararlanma İle İlgili)

Hastaneden alınan "engelliler için sağlık kurulu raporu" ile ikamet edilen ilçede bulunan Rehberlik Araştırma Merkezlerine müracaatta bulunulması ve Rehberlik Araştırma Merkezlerinde eğitsel değerlendirme ve tanınması yapılması gerekmektedir.

Gerekli belgeler aşağıda sıralanmıştır;

- Engelli bireyin velisinin veya okul/ kurum yönetiminin yazılı başvurusu,
- Okula/ kuruma kayıtlı engelli bireyin bireysel gelişim raporu,
- İkametgâh belgesi,
- Engelliler için sağlık kurulu raporu,

Özel eğitime ihtiyacı olduğu "Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu" tarafından tespit edilen tüm engelli bireylerin yararlandığı özel eğitim hizmetlerine ilişkin ödemenin Bütçe Uygulama Talimatı ile belirlenen kısmı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından karşılanmaktadır. Bu miktar bakanlık tarafından özel eğitim hizmeti veren kuruma ödenmektedir.

ENGELLİ BİREYLERİN SAĞLIK ALANINDAKİ HAKLARI

Sosyal güvencesi olan engelli bireylerin tedavi, muayene, ilaç, tetkik ve ortez-protez ihtiyaçları bağılı oldukları sosyal güvenlik kuruluğu tarafından katkı payı alınarak karşılanmaktadır.

ENGELLİLERE ÜCRETSİZ VE YA İNDİRİMLİ VERİLEN HİZMETLER

4736 sayılı Kamu Kurum Ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 1. Maddesinin 2. fıkrasına dayanılarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nca hazırlanan Ücretsiz Veya İndirimli Seyahat Kartları Yönetmeliği 04.03.2014 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Buna göre; sağlık kurulu raporuyla % 40 ve üzerinde engelli olduğunu belgeleyen Türk vatandaşlarının kendileri, ağır engellilerin ise kendileri ile birlikte birden fazla olmamak üzere beraber seyahat ettikleri refakatçileri aşağıda sayılan ulaşım hizmetlerinden ücretsiz yararlanabilirler;

- Demiryollarının şehir içi ve şehirlerarası hatları
- Denizyollarının şehir içi ve şehirlerarası hatları
- Belediyelere, belediyeler tarafından kurulan şirketlere, birlik, müessese ve işletmelere veya belediyeler tarafından yetki verilen özel şahıs ya da şirketlere ait şehir içi toplu taşıma hizmetleri

Şartları taşıyan engellilerin Engelliler için kimlik kartı ile engel oranının yer aldığı nüfus cüzdanı kullanılarak seyahat gerçekleştirilir. Ağır engellinin, refakatçisi olduğunu beyan ettiği kişiden bu hakkın kullanımına ilişkin ayrıca belge talep edilmez.

Havayolları bakımından;

- Türk Hava Yolları isimli firmanın engellilere yönelik indirim bulunmamaktadır.
- Anadolujet isimli firmanın iç hat uçuşlarında çağrı merkezi üzerinden alınan biletlerde engelli tercihi yapılarak koltuk ücreti üzerinden %20 indirim imkanı sağlanmaktadır. Yolcunun havalimanında engelli kimlik kartını ibraz edilmesi zorunludur. Aksi takdirde indirimli bilet, normal bilete yükseltilmekte ve aradaki fark yolcudan talep edilmektedir. Promosyonlu biletlerde engelli indirim bulunmamaktadır. Dış hat uçuşlarda ise uçuş sınıfına göre indirim imkanı değişiklik göstermektedir. Refakatçilerde aynı şartlarda %20 indirim imkanından yararlanabilmektedirler.
- Pegasus isimli firmanın engellilere yönelik indirim bulunmamaktadır.

- Onurair isimli firmanın engellilere yönelik indirim bulunmamaktadır.
- Atlasjet isimli firmanın engellilere yönelik indirim bulunmamaktadır.
- Borajet isimli firmanın iç hat uçuşlarda çağrı merkezi ya da internet üzerinden alınan biletlerde engelli tercihi yapılarak koltuk ücreti üzerinden %50 indirim imkanı sağlanmaktadır. Yolcunun havalimanında engelli kimlik kartını ibraz edilmesi zorunludur. Aksi takdirde indirimli bilet, normal bilete yükseltilmekte ve aradaki fark yolcudan talep edilmektedir. Promosyonlu biletlerde engelli indirim bulunmamaktadır. Refakatçilerde aynı şartlarda %50 indirim imkanından yararlanabilmektedirler.
- Sunexpress isimli firmanın web sayfasında engellilere yönelik hazırlanan özel bir bölüm bulunmaktadır. <http://www.sunexpress.com/tr/yolcular/fiziksel-engelli-yolcular>

Engelli yolcuların durumlarını web sayfasında bulunan formu doldurarak uçuştan 48 saat öncesine kadar travelcenter@sunexpress.com adresine mail veya Türkiye için +90 232 455 5701 nolu numaraya faks göndermeleri gerekmektedir.

http://www.sunexpress.com/images/stories/pdfs/engelli_yolcu_2013_11.pdf

Engelli bireyler bilet ve rezervasyonlarını SunExpress web sayfası (www.sunexpress.com), satış ofisleri, tur operatörleri ve acentalar aracılığıyla yapabilmektedirler. Talep edilen hizmetlere yönelik onay, kişilere mail yoluyla gönderilmektedir.

Koltuk rezervasyonu engelli veya hareket kabiliyeti kısıtlı olan yolcular ve yanlarında bulunan 1 refakatçi için ücretsizdir, bunun dışında bulunan yolcuların koltuk rezervasyonları ücrete tabidir. Bu hizmetten faydalanmak için travelcenter@sunexpress.com mail adresine veya çağrı merkezine (444-0-797) kişisel ve uçuş bilgileri bildirerek talepte bulunulabilir. Koltuk rezervasyonunun onayı kişilere mail yoluyla gönderilmektedir.

Şehirlerarası otobüs ulaşımında;

Karayolları Taşıma Yönetmeliği'nin 57. Maddesi'nin 11 numaralı bendin2 2009 yılında yapılan değişiklik ile "% 40 oranında özürlü olduğunu belgeleyen kişiler için bilet ücreti geçerli ücret tarifesi üzerinden % 30 indirimli düzenlenir." ibaresi eklenmiştir. Buna göre engelli bireyler engelli kimlik kartlarını ibraz etmeleri halinde söz konusu indirimden yararlanabilecektir.

- **Refakatçi bulundurma hakkı**
- **Müze ve ören yerlerine giriş**

Müze ve ören yerlerine, engelliler ile bir refakatçisi, gaziler, şehit ve gazilerin eş ve çocukları, 65 yaş ve üstü Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları kimliklerini ibraz etmek suretiyle ücretsiz biletle girebilmektedirler.

- **Gsm İndirimleri**

Halihazırda ülkemizde faaliyet gösteren 3 adet GSM Operatörü bulunmaktadır. Dönem dönem içerikleri değişmekle birlikte hepsinin engelliler için özel tarife, kampanya ya da programları bulunmaktadır.

1. **TURKCELL** isimli operatörün zihinsel engelli bireylerin yararlanabileceği herhangi bir tarife, kampanya ya da programı bulunmamaktadır. Operatör engelliler ile ilgili **tarifelerden** zihinsel engelliler hariç, yüzde 40 ve üstünde işgücü kaybı olan tüm engelliler, vazife malulleri, gaziler ve vefat eden gazilerin gazilik unvanı taşıyan eşleri yararlanabileceğini web sayfalarından duyurmaktadır.
2. **AVEA** isimli operatörün engellilerin yararlanabileceği çeşitli tarife ve kampanyaları bulunmaktadır.

Engelli kişilerin aşağıda sayılan belgelerden birisi ile operatöre ait bayilerden birisine başvurmaları gerekmektedir.

- Kimlik fotokopisi,
- Son iki aydan birine ait sabit adres gösteren herhangi bir fatura,
- %40 iş gücü kaybını belirtir sağlık raporu* veya;
- T.C. özürhüner idaresi başkanlığınca verilen özürhüner kimliği veya
- Engelli Federasyonları, dernekleri ve vakıflarından alınan üye kartı

Engelli kişilerin yakınları ise aşağıda sayılan belgeler ile operatöre ait bayilerden birisine başvurmaları gerekmektedir.

- Mevcut abonelik evraklarına ek olarak engelli olan yakınına ait kimlik fotokopisi
- Engelli kişiye ait %40 iş gücü kaybını belirten sağlık raporu, T.C. özürhüner idaresi başkanlığınca verilen özürhüner kimliği ve Engelli Federasyonları, dernekleri ve vakıflarından alınan üye kartı
- Yakınlığını belgeleyen anne-baba için kimlik, eş için evlilik cüzdanı, kardeş için de vukuatlı nüfus kayıt örneği

- 3. VODAFONE** isimli operatörün engellilerin yararlanabileceği çeşitli tarife ve kampanyaları bulunmaktadır. Tarifelerden engellilik oranı yüzde 40 ve üzerinde olan engelli aboneler yararlanabilmektedir.

Yeni abonelik tesis ederek tarifeye katılımda standart başvuru belgelerinin yanı sıra engelli olduğunu ve engel nedenini belirten aşağıdaki belgelerden birisi gereklidir:

- Özürlüler İçin Devlet Hastanelerinden Verilen Sağlık Kurulu Raporu
- Başbakanlık Özürlüler İdaresi Özürlü Kimlik Kartı

Mevcut abonelerin tarifeye katılımda standart başvuru belgelerinin yanısıra engelli olduğunu belirten aşağıdaki belgelerden biri gereklidir:

- Özürlüler İçin Devlet Hastanelerinden Verilen Sağlık Kurulu Raporu
- Başbakanlık Özürlüler İdaresi Özürlü Kimlik Kartı
- Engelli Federasyonları, Dernekleri, Vakıflarından Alınan Üye Kartı

Engellilerin atadıkları veya kendilerine atanan vasiler engelli vasisi olduğunu belirten resmi belgeler ve yukarıda belirtilen belgelerle tarifeye katılım sağlayabilir.

İnternet indirim:

TTnet isimli firmanın engelli ve yakınları için indirimli internet paketi hizmeti bulunmaktadır. Buna göre özürülük oranı % 40 ve üzeri olan engelliler ve birinci derece yakınları (anne, baba veya çocuklar) indirimden faydalanabilecektir.

Abonelik başvurusunu engelli yapıyorsa abonelik, engelli üzerinde olacaktır. Eğer engellinin birinci dereceden yakını (anne, baba veya çocuğu) abonelik için başvurursa indirimden faydalanabilecek ve abonelik engelli yakını üzerine gerçekleşecektir.

Engelli indirimini bulunan paketlere başvuruda bulunulacak her T.C. Kimlik Numarası için bir paket satışına izin verilecektir.

Mevcut TTNET müşterilerinin başvurabilmeleri için devam eden kampanyalarının indirim döneminde olmamaları gerekmektedir. İndirim döneminde olmayan ancak kampanya taahhüdü devam eden veya herhangi bir kampanya taahhüdü bulunmayan müşteriler ise geçiş için başvurabilirler.

Milli Parklar, Tabiat Koruma Alanları, Tabiat Parklarına Giriş

Engelliler, harp malulü ve gaziler ile bunların eşleri, çocukları, ve anne babalarından, kimliklerini ibraz etmek suretiyle milli parklar, tabiatı koruma alanları ve tabiat parklarına girişte ücret alınmamaktadır.

Su İndirimi

İSKİ engellilere ikametgahlarında kullanmak kaydıyla %50 indirim olanağı sağlamaktadır. İndirimden faydalanmak isteyen engellilerin %40 ve üzeri engelli olduklarına dair sağlık raporu veya engelli kimlik kartı ile başvuruda bulunmaları gerekmektedir.

DİĞER HAKLAR VE DURUMLAR

Engelli Bireye Veya Ailesine Tayin Hakkı

06.02.2014 tarihinde kabul edilen ve 19.02.2014 tarih ve 28918 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6518 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 10. Maddesi ile 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 72 nci maddesine beşinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir;

“İlgili mevzuatı uyarınca verilecek rapora göre kendisi, eşi veya birinci derece kan hısımlığı bulunan bakmakla yükümlü olduğu aile fertleri engelli olan memurların engellilik durumundan kaynaklanan yer değiştirme taleplerinin karşılanması için düzenlemeler yapılır.”

30.06.2014 tarih ve 2014/6578 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilen ve 16.08.2014 tarih ve 29090 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Devlet Memurlarının Yer Değiştirme Suretiyle Atanmalarına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik’in 3. Maddesi ile 19.04.1983 tarih ve 83/6525 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilen ve 25.06.1983 tarih ve 18088 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Devlet Memurlarının Yer Değiştirme Suretiyle Atanmalarına Dair Yönetmelik’in 13. Maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir;

“(Değişik madde ve başlığı : 2014/6578 - 30.6.2014 / m.3) Memurun sağlık mazeretine dayanarak yer değiştirme talebinde bulunabilmesi için; kendisi, eşi, annesi, babası, bakmakla yükümlü olduğu çocukları ve yargı kararı ile vasi tayin edildiği kardeşinin hastalığının görev yaptığı yerde tedavisinin mümkün olmadığı veya mevcut görev yerinin söz konusu kişilerin sağlık durumunu tehlikeye düşüreceğini eğitim ve araştırma hastanesi veya üniversite hastanesinden alınacak sağlık kurulu raporu ile belgelendirmesi gerekir.

Sağlık mazeretine dayalı olarak yapılacak yer değişikliğinde memur aynı hizmet bölgesi içinde başka bir hizmet alanına, bu şekilde mazeretin karşılanamaması halinde ise başka bir hizmet bölgesinde kurumca ihtiyaç duyulan ve mazeretinin karşılanabileceği bir hizmet alanına atanabilir.”

Buna göre engelli raporu bulunan kendisi, eşi veya birinci derece kan hısımlığı bulunan bakmakla yükümlü olduğu aile fertleri engelli olan memurların engellilik durumundan kaynaklanan yer değiştirme taleplerinin karşılanması yasal bir zorunluluk haline getirilmiştir. Kişilerin çalıştıkları kuruma Devlet Memurları Kanunu'nun m.72/5 fıkrası uyarınca yer değiştirme talebinde bulunmaları ve dilekçenin ekine sağlık raporunu eklemeleri gerekmektedir.

5378 sayılı Engelliler Kanunu 21'inci maddesiyle 657 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir:

EK MADDE 39.- Devlet memurlarının, hayatını başkasının yardım veya bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede Engelli olduğu sağlık kurulu raporu ile tespit edilen eşi, çocukları ile kardeşlerinin, memuriyet mahalli dışında resmî veya özel eğitim ve öğretim kuruluşlarında eğitim ve öğretim yapacaklarının özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından belgelendirilmesi hâlinde, ilgilinin talebi üzerine eğitim ve öğretim kuruluşlarının bulunduğu il veya ilçe sınırları dahilinde kurumunda bulunan durumuna uygun boş bir kadroya ataması yapılır.

H sınıfı ehliyet hakkı

Ülkemizde H Sınıfı ehliyet alabilmek için;

- 17 yaşını doldurmuş olmak,
- En az ilkokul mezunu olmak,
- Trafik, araç tekniği ile ilkyardım sorularından sınava giren adaylar sınavı başarı ile geçmek, (Motor sorularından muaf olunuyor)

- Savcılıktan ya da www.turkiye.gov.tr adresinden sabıka kaydı belgesi almak,
- Diploma ve Noterden alınan tasdikli diploma örneği almak,
- Sürücü kursunun söyleyeceği sayıda vesikalık fotoğrafı hazır etmek,
- İkametgah belgesi almak (Muhtarlık ya da İlçe Nüfus Müdürlükleri'nden alınabiliyor)
- Sağlık kurulundan alınan rapor'da H ehliyetine başvurabilir yazısı olmak

Ülkemizde ehliyet başvurusunda bulunabilmek için alınması gereken sağlık kurulu raporuna ilişkin esaslar “Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları İle Muayenelerine Dair Yönetmelik” ile düzenlenmiştir. Söz konusu yönetmelik ile sağlık muayenesinde sürücü adaylarının ve sürücülerin sahip olacakları sağlık şartları ile göz, iç hastalıkları, kulak-burun-boğaz, ortopedi, ruh ve sinir hastalıkları muayenelerine ilişkin esaslar belirlenmiştir.

Buna göre H sınıfı ehliyet alınabilmesi için sağlık raporunda “H sınıfı ehliyet alabilir” ya da “özel tertibatlı araç kullanabilir” ibarelerinin bulunması gerekmektedir. Raporun mahiyetine göre ehliyet; ömür boyu kullanılmak üzere ya da belirli aralıklarla yenilenmek koşuluyla verilmektedir.

Daha önceden A,B,D,E gibi sürücü belgelerine sahip olanlar, doğabilecek kazalar sonrası engelli sınıfına girdikleri takdirde engellerini gösteren rapor ile beraber sürücü kursuna başvuru yaparlar ve sadece direksiyon sınavına tabi tutulurlar.

Engelli pasaport işlemleri

Pasaport birimlerine başkasının yardımı olmadan tek başına gelemeyecek kadar engelli olduğundan dolayı pasaport müracaatı birimlerine bizzat gelemeyecek durumda bulunan ve hukuki sorumluluğunun farkında olup, talepte bulunan engellilerin e-pasaport müracaatlarının, gerekli belgelerin hazırlanması, bu belgelere istinaden hazırlanacak pasaport müracaat formunun görevlendirilecek bir memur tarafından beyan edilen adreste yapılacak kimlik teyidi sonucuna göre müracaat alınması mümkündür. Engelli

kişi adına en yakın Pasaport Şube Müdürlüğü'nün aranarak randevu alınması gerekmektedir.

Oy kullanma

Seçimlerin Temel Hükümleri Ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'un 8. Maddesi uyarınca kısıtlılar oy kullanamazlar.

Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı'nın 05.10.2013 tarihli ve 415 sayılı kararı ile kısıtılığa ilişkin olarak aşağıdaki kararları oybirliği ile almıştır. Kısıtlıların hangi nedenle kısıtlandıklarına ilişkin olarak oy kullanıp kullanamayacaklarının kontrol edilmesi gerekmektedir.

1- 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 405, 406 ve 407 nci maddesindeki sebeplerle haklarında kısıtlama kararı kesinleşenlerin 298 sayılı Kanun'un 8'inci maddesi uyarınca "seçmen" olamayacaklarına,

2- 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 408'inci maddesinde belirtilen ve ayırt etme gücü olan ilgilinin yaşlılığı, engelliliği, deneyimsizliği veya ağır hastalığı sebebiyle işlerini gerektiği gibi yönetememesi sebeplerine bağlı olarak kendi istekleri üzerine verilen kısıtlama kararı kesinleşenlerin ise Anayasa'nın 90, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin Ek 1 No'lu Protokol'ünün 3. maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Söyler-Türkiye kararı da göz önünde bulundurulmak suretiyle seçmen olabileceklerine,

3- Mahkemeler tarafından verilen kısıtlılık kararlarında kısıtlılık sebeplerinin belirtilmemesi sebebiyle Türk Medenî Kanunu'nun 408 inci maddesi uyarınca haklarında kısıtlılık kararı verilenlere seçmen listelerinde yer verilmemesi halinde, bu durumlarını belgeleyerek seçmen listelerinde yer verilmesini talep edebileceklerine,

4- 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 405, 406 ve 407 nci maddeleri uyarınca verilen kısıtlama kararlarının kesinleşmiş örneklerinin işlendiği ve kaydedildiği Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) ve Nüfus ve Vatandaşlık

İşleri Genel Müdürlüğüne online ulaşılabileceğinden, seçmen listelerinin oluşturulmasında güncel olan bu kayıtlardan yararlanmak suretiyle seçmen kütüklerinde anılan maddelere dayalı olarak haklarında kısıtlılık kararı verilmiş olan “kısıtlılar”a yer verilmemesinin mümkün olabileceğine,

5- Karar örneğinin Adalet Bakanlığına, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğüne ve Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğüne Kurulumuzun resmi internet sitesi www.ysk.gov.tr adresinde yayınlanmasına ve il-ilçe seçim kurulu başkanlıklarına iç-mail olarak gönderilmesine,

5/10/2013 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Askerlik

Otizimli erkek bireylerin 18 yaşına geldiklerinde askerlik şubesine giderek askerlik yoklaması yaptırımları gerekmektedir. Örgün eğitime devam eden öğrencilerin, okulları aracılığıyla ya da bizzat kendileri öğrenci belgelerini de yanlarında götürmek kaydıyla ile tecil işlemi yaptırımları mümkündür. Eğitim devam ettiği sürece her sene söz konusu tescil işleminin yapılması gerekmektedir.

Örgün eğitime dahil olmayan ya da örgün eğitimi biten otizmli erkek bireylerin askerlik şubesine başvurmaları gerekmektedir. Otizmli bireylerin daha önceden almış oldukları sağlık raporlarını başvuru esnasında askerlik şubesine teslim etmeleri gerekmektedir. Uygulamada engelli bireyler askeri hastanelere sevk edilmekte ve engeline dair değerlendirme ve rapor kendilerine verilmektedir. Söz konusu rapor sonucuna göre askerliğe elverişli olup olmadıklarına karara verilir ve söz konusu karar doğrultusunda askerlik işlemleri sonlandırılır ya da askere sevk işlemleri devam eder.

Nakdi yardımlar

Muhtaç durumda olup, herhangi bir sosyal güvenliği olmayan kişiler; İl veya ilçedeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına başvuruda bulunarak, ayni ve nakdi yardımlardan yararlanabilirler.

Ayrıca, Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü 'nce muhtaç durumdaki ailelerin çocuklarının bakımına destek için ayni ve nakdi yardımlar yapılmaktadır.

Muhtaç olup, engelli çocuğunun bakımında güçlükler yaşayan aileler bu yardımdan yararlanmak için İllerinde bulunan İl Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlüğüne müracaat edebilirler.

Kreş ve gündüz bakım evi hakları

Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca açılacak çocuk bakım evlerine yazılı müracaatı bulunan kurum memurlarının çocukları kabul edilir. Ancak aynı kurumda çalışan anne ve babanın çocuğuna öncelik tanınır. Anne ve babanın ayrı kurumlarda çalışmaları halinde ise çocuk annenin çalıştığı kuruma bağlı bakımevine kabul edilir. Annenin çalıştığı kurumda bakımevi açılmamış ise babanın çalıştığı kuruma kabul edilir.

Bakımevlerine, bulaşıcı hastalığı (hastalık süresince), ağır ruhsal, zihinsel ve bedensel sakatlıkları olan çocuklar alınmaz. Hafif zihinsel engelli olan çocuklar hakkında düzenleme bulunmamaktadır.

Özel Kreş ve Gündüz Bakımevlerinde bulaşıcı hastalığı, ağır ruhsal, zihinsel engeli olan çocuklar kuruluşa alınmaz. Ancak; ilgili kuruluşlardan alınmış raporda belirtilmek kaydıyla hafif zihinsel, görme, işitme, konuşma ve bedensel engelli olan çocuklar kuruluşa kabul edilir. Hafif zihinsel, görme, işitme, konuşma ve bedensel engelli olan çocukları kabul eden kuruluşlarda özel eğitim öğretmeni bulunur, çocukların ihtiyacına göre gerekli araç ve gereçler sağlanır. Gruplarda kaynaştırma eğitimi alacak çocuk sayısı birden fazla olamaz.

Özel Kreş ve Gündüz Bakımevlerine çocuk kabulünde, velinin dilekçesi, çocuğun TC Kimlik Numarası, sağlık raporu, ve fotoğrafı istenir.

Noter

Otizimli bireylerden 18 yaşından küçük olanların işlemleri velileri aracılığıyla yapılabilmektedir. 18 yaşından büyük otizimli bireylerin işlemleri ise engel derecelerine göre kendileri ya da vasileri aracılığıyla yapılabilmektedir.

Kiptaş A.Ş.

Bazı sosyal konut projelerinin giriş katları minimum %40 engelli olduğunu gösterir sağlık raporu olan fiziksel engelli kişiler için ayrılarak (minimum %40 engeli gösterir sağlık raporu olmak üzere) kuraya tabi tutulmaksızın satılmaktadır. Yapılan daire içi imalatlarda gündelik hayatlarını kolaylaştıracak düzenlemeler yapılarak, teslimler gerçekleştirilmektedir.

Velayet - Vasilik

Ülkemizde 18 yaşından gün almamış her kişi ebeveynlerinin velayeti altındadır. 18 Yaşını doldurmakla kişiler reşit olurlar. Engel durumlarına göre kişilere vasi tayin edilmesi gerekir. Vasi tayini ancak dava yolu ile sağlanabilmektedir. 18 yaşından gün alan engelli kişilere vasi tayini davası açılması durumunda mahkemeler vasi tayininde bulunan kişi aynı zamanda engelli kişinin ebeveynlerinden birisiyse, engelli kişinin velayet altına alınmasına karar vermektedirler.

Engelli birey sağlık kurulu raporları

Engelli Sağlık Kurulu Raporu; tam teŖekküllü devlet hastanelerinin sağlık kurullarından alınır. Engelli Sağlık Kurulu Raporu almak için bireyin kendisi, velisi ya da vasisi veya raporu isteyen kurum bizzat başvurabilir. İlave olarak, resmi kamu kurum ve kuruluşlarından alınacak sevkler ile de başvuru yapabilir.

Engelli Sağlık Kurulu Raporu başvurusunda;

- Sağlık kurullarından verilecek *dilekçenin doldurulması*,
- Kimlik fotokopisi ve ibraz etmek için aslı
- *5 adet fotoğraf* gerekmektedir.

Raporlar kurum müracaatı ise üç nüsha, kişisel müracaatlarda ise iki nüsha olarak düzenlenir ve başhekim tarafından onaylanır. Engelli sağlık kurulu raporunun bir nüshası ilgili kişiye verilir. Kurum müracaatlarında ise raporun bir nüshası raporu isteyen kuruma gönderilir. Raporun bir nüshası, gerektiğinde belgelendirilmesi amacıyla raporu veren sağlık kurumunda saklanır.

Engelli sağlık kurulu raporunun sürekli olup olmadığı ile süreli raporlarda raporun geçerlilik süresi mutlaka belirtilir.

Engelli sağlık kurulunca kişinin engel durumunun sürekli olduğuna karar verilmesi durumunda, engelli sağlık kurulu raporunun ilgili bölümünde bu durum belirtilir. Ancak engel durumunun değişmesi halinde, kişinin talebi üzerine rapor ve buna bağlı kişinin özür oranı yeniden belirlenir.

Engelli sağlık kurulunca engellinin engel durumunun sürekli olmadığına karar verilmesi halinde de bu husus ilgili bölümde belirlenerek engelli sağlık kurulu raporunun geçerlilik süresi belirtilir. Zaman içinde değişebilen veya kontrolü gerektiren hastalıklar, hastanın önceki engelli sağlık kurulu raporu da kurula sunularak, engelli sağlık kurulunun belirleyeceği süre içinde yeniden görüşülür ve karara bağlanır.

Sağlık kurulu raporlarına itiraz

Özürli sağlık kurulu raporuna itiraz (MADDE 10)

Engelli sağlık kurulu raporuna; engelli, velisi veya vasisi veyahut raporu isteyen kurum tarafından itiraz edilebilir. İlgililer itiraz dilekçesi ve ilk engelli sağlık kurulu raporunun tasdikli bir örneği ile birlikte, bulunduğu ilin sağlık müdürlüğüne başvurur.

İl sağlık müdürlüğüne, engelli sağlık kurulu raporu alacak kişi en yakın farklı bir engelli sağlık kurulu raporu vermeye yetkili hastaneye gönderilir. İtiraz edilen engelli sağlık kurulu raporu ile itiraz üzerine verilen engelli sağlık kurulu raporundaki kararlar aynı yönde ise engelli sağlık kurulu raporu kesinleşir.

Engelli sağlık kurulu raporlarının farklı olması durumunda, Sağlık Bakanlığınca belirlenmiş olan hakem hastanelerden, kişinin ikamet ettiği yere en yakın bir hakem hastaneye, kişi yeniden muayene edilmesi ve engelli sağlık kurulu raporu tanzim edilmesi amacıyla yine il sağlık müdürlüğü kanalıyla gönderilir. Hakem hastanenin engelli sağlık kurulunca verilen kararı kesindir.

Evde sağlık hizmetleri

Genellikle belediyeler nezdinde verilmekte olan bu hizmet, hasta, engelli ve yaşlılara ulaşılması ve sağlık hizmetlerinin sunulabilmesi için oluşturulmuştur.

Evde Sağlık Hizmeti kapsamına alınan kişilerin, tedavilerinin düzenlenmesi, gerekli eğitimin verilmesi, kişisel bakımını sağlayamamaları durumunda kişisel bakımlarının sağlanması, kişilerin yaşadıkları ortamların sağlık koşullarına uygun hale getirilmesi, hasta ve yakınlarının sahip olunan hastalık ya da rahatsızlık hakkında eğitimi ve kendine yeterli hale getirilmesi sağlanarak; bilinçsiz sağlık uygulamaları ile oluşabilecek komplikasyonların önlenmesi ve hastalık seyrinin ağırlaşmasının engellenmesi amaçlanmaktadır.

Sevk hizmetleri

Kurum bakımı (ailenin bakamadığı durumlarda)

Engelli bireylerin yatılı kurum bakımı taleplerine ilişkin incelenmesi, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı il veya ilçe müdürlüklerinin sorumluluğunda olup il veya ilçe müdürlüğüne bildiri yapılan Engelli birey ve ailesi hakkında, sosyal inceleme raporu düzenlenir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl veya ilçe müdürlüğü sosyal inceleme raporu ve ilgili mevzuat dâhilinde gerekli bilgi ve belgeleri toplayarak Engelli birey hakkında gerekli işlemleri tamamlamaktadır. Merkezde yatılı olarak kalan Engellilere kuruluş müdürünün önerisi, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı il müdürünün onayı ile hiçbir kesinti yapılmaksızın aylık harçlıklar verilir.

Gösterge rakamlarının her yıl Bütçe Kanunu ile belirlenen memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucunda bulunacak miktarlar engelli bireylere verilen harçlıklardır. 6-12 yaş arası Engellilere 600. 13-18 yaş arası Engellilere 900. 18 yaş üzeri Engellilere 1200 gösterge rakamları ve memur kat sayısı çarpımına göre değişiklik göstermektedir

ENGELLİ İSTİHDAMI

Kamu personeli alımı

Kamu kurum ve kuruluşlarına istihdam edilebilmek için lisans, ön lisans ve lise ve dengi mezunlarının KPSS sınavına girmeleri gerekmektedir. Öncelikle lisans, ön lisans ve lise ve dengi öğrenim durumunda olan kişiler için memur kadrosu ayrılacak, tercihleri alındıktan sonra KPSS puanlarına göre uygun tercihlerine atamaları yapılacaktır. Bu öğrenim durumunun dışında kalan ilkokul ve ilköğretim mezunları için kalan kadro sayısınca hizmetli kadrolarına atama yapmak üzere kura çekilecektir.

Ekpss

EKPSS' ye ve kuraya başvuracak adaylar öncelikle, açıklanacak tarihlerde ÖSYM'nin <http://www.osym.gov.tr> İnternet adresinde yer alan Aday Başvuru Formunun bir çıktısını edinerek dolduracaklar ve aşağıdaki belgelerle birlikte kendi adres ilinde bulunan (varsa ilçesinde) Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl Müdürlüğüne şahsen başvurarak ilgili görevliler ile görüşeceklerdir. Bu görüşmede öncelikle adayın engelli sağlık kurulu raporundaki tanı esas alınarak, adayın ve görevlinin de görüşleri doğrultusunda adayın engel grubu ve buna bağlı olarak diğer engel durumu bilgileri tespit edilecektir.

Adaylar ÖSYM Başvuru Merkezine gitmeden önce aday ve görevli tarafından imzalanmış Ön Kabul ve Taahhüt Beyanı belgesini edinmek zorundadır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl Müdürlüğünden Ön Kabul ve Taahhüt Beyanı belgesini edinmeyen adayların ÖSYM Başvuru Merkezlerince başvuruları kesinlikle alınmamaktadır. Kuraya başvuracak adaylar için düzenlenen Ön Kabul ve Taahhüt Beyanı belgesinde adayın sadece engel grubu yazılacak, engeline ilişkin diğer bilgiler boş bırakılacaktır. Birden fazla engeli olan adaylar, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı görevlisi ve adayın ortak kararı ile sadece bir engel grubunda EKPSS 'ye başvurabilirler.

Kura ile personel alımı

Kamu kurum ve kuruluşlarına istihdamda lisans, ön lisans ve lise ve dengi mezunlarının KPSS sınavına girmeleri gerekmektedir. Öncelikle lisans, ön lisans ve lise ve dengi öğrenim durumunda olan kişiler için memur kadrosu ayrılacak, tercihleri alındıktan sonra KPSS puanlarına göre uygun tercihlerine atamaları yapılacaktır. Bu öğrenim durumunun dışında kalan ilköğretim ve ilköğretim mezunları için kalan kadro sayısınınca hizmetli kadrolarına atama yapmak üzere kura çekilecektir.

İstihdam zorunluluğu

Sosyal Hizmetler Kanunu Kapsamında, korunma ve bakım altında yetişen kişilerin kamu kurum ve kuruluşlarında istihdamını sağlayan Tanınan İstihdam Hakkının Kullanımına İlişkin Yönetmelik 12.06.2014 tarihli ve 29028 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

- Hakkında alınmış olan korunma/bakım tedbiri kararının reşit oluncaya kadar devam etmesi ve bu süre zarfında sosyal hizmet modellerinden yararlanması, Fasilalı olsa bile korunma ve bakım altında olduğu sürenin 2 yıldan az olmaması gerekmektedir.
- 50 veya daha fazla işçi çalıştıran özel sektör işyerleri %3 özürlü, kamu işyerleri ise % 4 özürlü ile %2 eski hükümlü işçiyi çalıştırmak zorundadır.

Özürlü ve eski hükümlü çalıştırılmasına ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmediği tespit edilen işveren hakkında 4857 sayılı İp Kanunu 101.maddesi gereği çalıştırılmayan her özürlü-eski hükümlü ve her ay için idari para cezası uygulanmaktadır.

Korumalı işyeri

İstihdamı güç olan zihinsel engelli bireyler için Korumalı İşyerleri açılması konusunda yasal düzenlemeler yapılmıştır. (Şubat 2014)

Korumalı işyerinde istihdam edilebilmek için;

- En az % 40 oranında zihinsel veya ruhsal engelli olmak,
- Türkiye İş Kurumuna kayıtlı olmak,
- 15 yaşını bitirmiş olmak

gerekir.

Kabulde;

- T.C. Kimlik Numarası beyanı,
- Engelliler için Sağlık Kurulu Raporunun aslı veya onaylı örneği,
- İki adet fotoğraf,
- Var ise öğrenim belgesinin veya çıkış belgesinin aslı veya aslı ibraz edildiğinde Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğünce onaylanan örneği

istenir.

YAKINLARIN HAKLARI

Engelli çocuğu olan anne ve babaların erken emeklilik hakları

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'na göre; Emeklilik veya yaşıllık aylığı bağlanması talebinde bulunan kadın sigortalılardan başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede "ağır engelli" çocuğu bulunanların, bu Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten sonra geğen prim ödeme gün sayılarının dördte biri, prim ödeme gün sayıları toplamına eklenir ve eklenen bu süreler emeklilik yaşı hadlerinden de indirilir.

"Özürlülük(Engellilik) Ölçütü Sınıflandırması ve Özürlülere(Engellilere) Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında" Yönetmelik'te ağır engelli kavramı şu şekilde düzenlenmiştir: Engelli durumuna göre engel oranı %50 ve üzerinde olduğu tespit edilenlerden günlük yaşam aktivitelerini başkalarının yardımı olmaksızın yerine getiremeyeceğine engelli sağlık kurulu tarafından karar verilen kişileri ifade eder.

Kadın sigortalıların erken emeklilikten yararlanabilmeler için SGK İl ya da Sosyal Güvenlik Merkezlerine müracaat etmeleri gerekmektedir. Müracaatlarının akabinde sağlık kurulu raporu alınması için bir sağlık kuruluşuna yönlendirileceklerdir. Çocuğun başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli olup olmadığının tespiti yapılacaktır. Kadın sigortalıların, söz konusu müracaatı sigortalılıkları devam ederken yapabilecekleri gibi emeklilik aşımasında da yapabilirler.

Ağır engelli çocuğun ssk/bağkur/emekli sandığı/isteğe bağlı sigortalı olması durumunda da kadın sigortalının erken emeklilik imkanından yararlanması gerekmektedir.

Engelli yakını aylığı

Engelli yakını aylığı, 28539 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz Ve Kimsesiz Türk Vatandaşları İle Özürlü ve Muhtaç Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Yönetmelik'e göre düzenlenmiştir.

2022 sayılı Kanun uyarınca bağlanacak aylıklara ilişkin başvurular, kişilerin adrese dayalı nüfus kayıt sisteminde kayıtlı ikametgâhının bulunduğu Kaymakamlıklar nezdinde kurulmuş bulunan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına yapılmaktadır.

Engelli yakını aylığı aşağıdaki şartları sağlayan kişilere bağlanır:

- Fiilen bakımını gerçekleştirdiği, kanunen bakmakla yükümlü olduğu 18 yaşından küçük, en az %40 ve üzeri özürlü yakını olan,
- Aylıktan faydalanmayacak kişiler arasında sayılmayan
- Hane içinde kişi başına düşen geliri, (2014 İlk altı ayı için 255,22TL)'den az geliri olan kişilere bağlanır.

Aylık bağlanan kişiler Genel Sağlık Sigortası kapsamına alınırlar.

Engelli yakını aylığından aşağıdaki kişiler faydalanamazlar:

- Sosyal güvenlik kurumlarından bir gelir veya aylık hakkından faydalananlar ile isteğe bağlı prim ödeyenler dâhil olmak üzere sosyal güvenlik kurumlarına uzun vadeli sigorta kolları kapsamında sigortalı olmayı gerektirecek şekilde bir işte çalışanlar,
- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılanlar (Provizyon sorgusu sonucu kapsamı 60/g olarak görülenler),
- Muhtaçlık sınırına eşit veya üzerinde nafaka bağlanmış veya bağlanması mümkün olanlar,
- Muhtaçlık sınırına eşit veya üzerinde mahkeme kararıyla veya bir mevzuat gereği bağlanmış devamlı bir geliri bulunanlar,
- Herhangi bir şekilde muhtaçlık sınırına eşit veya üzerinde devamlı gelir sağlayan ya da sağlaması mümkün olanlar,
- Kamu veya özel kurum ve kuruluşlarda iâşe ve ibateleri dâhil olmak üzere sürekli bakımı yapılan veya yaptırılanlar (Huzurevi, Bakım Merkezi vb),

- Malları ve gelirleri devredilerek bir sözleşmeyle gerçek veya tüzel kişilerce kendilerine bakılanlar.

Engelli yakını aylığından yararlanmak isteyen kişilerin; Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'na engelli yakını aylığından yararlanmak istediklerine dair yazılı başvuru yapmaları gerekmektedir. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı kişilere sevk kağıdı verir ve rapor vermeye yetkili hastanelerden birisine başvurularak özürlü sağlık kurulu raporu alınır.

Başvuruda bulunan kişilerin sosyal incelemesi yapılır. Söz konusu sosyal incelemenin kapsamı kişilerin gelir durumunu tespitiye yönelik olarak malvarlığı sorgulaması ve yerinde yapılacak inceleme sonucu hazırlanacak hane ziyaret bilgi formunun doldurulması şeklinde yapılmaktadır.

Başvurunun değerlendirmesi ve Vakıf Mütevelli Heyeti tarafından muhtaçlık kararı verilmesi sonucunda kişiler engelli yakını aylığı almaya hak kazanırlar. Söz konusu karar Genel Müdürlüğe gönderilerek aylık bağlama işlemleri gerçekleştirilir.

Engelli yakını aylığı alanlar, Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü (SYGM) 'ne dilekçe ile başvurmaları halinde, aylık ödemelerini PTT aracılığıyla evlerinde alabilirler.

Engelli yakını aylığı aşağıdaki durumlarda kesilir:

- Adres değişikliği (Aylık almakta iken ikametgâhını başka Vakfın görev alanına girecek şekilde değiştirenlerin aylığı durdurulur.)
- Ölüm
- Feragat (Aylık sahibinin kendi isteği ile aylıktan faydalanmak istemediğinin yazılı olarak bildirilmesidir.)
- Muhtaçlığın kalkması (Merkezi ve sosyal incelemelerden elde edilen bilgiler doğrultusunda muhtaç olmadığına karar verilen kişilerin aylıkları Mütevelli Heyet Kararı ile "Muhtaç Olmama" nedeniyle feshedilir.)
- Özürlülük oranının % 40'ın altına düşmesi
- Sosyal Güvenlik kaydının tespit edilmesi
- 18 yaş altı özürlü yakını aylığı alanlar için özürünün 18 yaşını doldurması

- 18 yaş altı özürli yakını aylığı alanlar için bakıcı ile bakılanın aynı hanede ikamet etmediğinin tespit edilmesi
- 18 yaş altı özürli yakını aylığı alanlar için bakıcı ile bakılan aynı hanede ikamet etse dahi fiili bakımın gerçekleşmediğinin ve aylığın özürli için kullanılmadığının tespit edilmesi
- Türk vatandaşlığından çıkarılması, Türk vatandaşlığını muhafaza edenler hariç yabancı memleket uyruğuna girmesi
- Aylığın 1 yıl boyunca aralıksız olarak alınmaması

Engelliler İçin Emeklilik

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'na göre; kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalılar için çalışma gücünün veya iş kazası veya meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücünün en az % 60'ını, (c) bendi kapsamındaki sigortalılar için çalışma gücünün en az % 60'ını veya vazifelerini yapamayacak şekilde meslekte kazanma gücünü kaybettiği Kurum Sağlık Kurulunca tespit edilen sigortalılar malul sayılır.

Sigortalının veya işverenin talebi üzerine Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurullarınca usulüne uygun düzenlenecek raporlar ve dayanağı tıbbî belgelerin incelenmesi sonucu malul sayılma kararı verilebilmektedir.

Ancak, sigortalı olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten önce sigortalının çalışma gücünün % 60'ını veya vazifesini yapamayacak derecede meslekte kazanma gücünü kaybettiği önceden veya sonradan tespit edilirse, sigortalı bu hastalık veya özürlü sebebiyle malûllük aylığından yararlanamaz.

Malul aylığı bağlanabilmesi için gereken şartlar aşağıda sayılmıştır.

- Sigortalının malul sayılması
- En az on yıldan beri sigortalı bulunup, toplam olarak 1800 gün veya başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede malûl olan sigortalılar için ise sigortalılık süresi aranmaksızın 1800 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olması,

- Malûiyeti nedeniyle sigortalı olarak çalıştığı işten ayrıldıktan veya işyerini kapattıktan veya devrettikten sonra Kurumdan yazılı istekte bulunması,

Ulaşılabilirlik

Binaların , açık alanların, ulaşım ve bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin engelliler tarafından güvenli ve bağımsız olarak ulaşılabilir ve kullanılabilir olması durumuna ulaşılabilirlik denir.

5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun uyarınca erişilebilirlik; binaların, açık alanların, ulaşım ve bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin, engelliler tarafından güvenli ve bağımsız olarak ulaşılabilir ve kullanılabilir olmasını ifade etmektedir.

Aynı kanununa göre;

- Yapılı çevrede engellilerin erişebilirliğinin sağlanması için planlama, tasarım, inşaat, imalat, ruhsatlandırma ve denetleme süreçlerinde erişilebilirlik standartlarına uygunluk sağlanmalıdır.
- Özel ve kamu toplu taşıma sistemleri ile sürücü koltuğu hariç dokuz veya daha fazla koltuğu bulunan özel ve kamu toplu taşıma araçlarının engellilerin erişebilirliğine uygun olması zorunludur.
- Bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin engelliler için erişilebilir olması sağlanır.

Kanuna göre, erişilebilirlik standartları Türk Standartları Enstitüsü tarafından belirlenmektedir.

Diğer Haklar Ve Durumlar

Ülkemizde ayni ve nakdi yardımlar Kaymakamlıklara bağlı Sosyal Yardımlaşma ve dayanışma Vakıfları aracılığı ile yürütülmektedir. SYDV'lere yazılı başvuru yapılarak ayni ya da nakdi yardım talebinde bulunulabilir.

SYDV'ler bir sosyal inceleme yaparak başvuran kişiye yardım verilip verilmeyeceği konusunda Mütevelli Heyetleri aracılığı ile karar verirler.

Başvuran her kişinin durumunun ayrı ayrı değerlendirileceği bu başvuruda kişilerin başka kurumlardan herhangi bir gelirlerinin olup olmadığı, hane geliri toplamı gibi hususlar değerlendirme kıstası olarak alınmaktadır.

Spor Yapmalarını Kolaylaştırıcı Tedbirler

5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'da geçici madde 2 ile getirilen yükümlülüğe göre "Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmî yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren sekiz yıl içinde engellilerin erişebilirliğine uygun duruma getirilir." İbaresini yer almaktadır. Buna göre, kamu kurum ve kuruluşlarına ait yapıların, bir an önce engellilerin erişebilirliğine uygun olarak düzenlenmelidir.

Yurtdışında yaşayan TC vatandaşları o ülkenin raporu ile engelli kimlik kartı alabilir mi ?

Mevzuat gereği kişilerin Türkiye'deki bulunan yetkili hastanelere müracaat ederek yeniden özürlü sağlık kurulu raporu almaları gerekmektedir.

İş Yerlerinin Engelli Çalıştırma Zorunluluğu

50 veya daha fazla işçi çalıştıran özel sektör işyerleri %3 özürlü, kamu işyerleri ise % 4 özürlü ile %2 eski hükümlü işçiyi çalıştırmak zorundadır.

Bunu yerine getirmeyenlere ceza uygulanırmı?

Özürlü ve eski hükümlü çalıştırılmasına ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmediği tespit edilen işveren hakkında 4857 sayılı İş Kanunu 101.maddesi gereği çalıştırılmayan her özürlü-eski hükümlü ve her ay için idari para cezası uygulanmaktadır.

Hasta Alt Bezi

Sağlık Uygulama Tebliği (SUT)'a göre; uzman hekim raporu ile mesane veya rektum kontrolü olmaması (raporda tanı belirtilmek kaydı ile) nedeni ile (çocuklar için en az iki yaşını tamamlamış olmak kaydı ile) hasta alt bezi veya çocuk alt bezi kullanması gerekli görülen hastalar için günde 4 (dört) adedi geçmemek üzere en fazla 2 (iki) aylık miktarlarda, rapora istinaden tüm hekimlerce reçetelendirilmesi durumunda bedelleri kurumca karşılanmaktadır.

İl Bazında Yerel Yönetimlerin Sağladığı Haklar

Büyükşehir, il, ilçe ve belde belediyeleri engellilere yönelik çalışmalar yapmakla yükümlüdürler. Bağlı olduğunuz belediyelere müracaat ederek engellilere yönelik hizmetleri öğrenebilirsiniz. Bu hizmetlerden yararlanabilmek için Belediye Engelli Hizmet Birimine kayıt olunması gerekmektedir.

Meslek Edindirme Kursları, Yaşam Merkezleri, Rehabilitasyon Merkezleri, Temizlik, Servis Hizmetleri, Psikolojik Destek Hizmetleri, Sosyal Yardım, Bakım, Bilgilendirme, Bakım ve Onarım Hizmetleri, belediye hizmetlerine örnektir.

TOKİ hakları

TOKİ kampanyalarında uygun şartları taşıyan engellilere öncelikle engellilere ait kuraya katılma hakkı verilir. Bu kurada kendilerine ev çıkmayanlar ikinci olarak genel kuraya katılma hakları da vardır. Bu konuda müracaat esnasında bilgi isteyebilirsiniz.

Miras

Engelli bireyler için özel bir miras paylaşım sistemi Medeni Kanun'da öngörülmemiştir. Mirasçılık sıfatı kişinin engeli olup olmamasına bakılmaksızın miras bırakan kişinin ölüm anında mirasçısı olabilecek kişinin yaşıyor olması ile belirlenen bir husustur.

Bu bakımdan engelli bir bireye miras kalmasında Medeni Kanun'un mirasa ilişkin hükümleri aynen uygulanır. Burada önemli olan nokta engelli kişinin kendisine kalan mirası nasıl sevk ve idare edeceğidir. Eğer kişi zihinsel engelli ise, kendisine bir vasi tayin edilecek, vasi de engelli kişinin mallarını sevk ve idare edecektir. Kendisine vasi atanan kişinin mallarındaki değişikliklerin ise vasi atayan mahkemede tutulacak deftere kaydedilecektir.

Bu kitap, (ODFED) Otizm Dernekleri federasyonu yayınıdır.

www.odfed.org